

Intervija ar Schwules Museum Berlin kuratorēm
„MĒS GRIBAM IZCELT KONFLIKTUS“



Izstādes „Queer as German Folk“ kuratores | © Schwules Museum Berlin

Izstādes „Queer as German Folk“ kuratores Birgita Bozolda un Karina Klugbauere (Schwules Museum Berlin) par kvīru pretošanos, nesadzirdētām balsīm un mākslu debatēt.

Ko jaunu jūs vēlaties pastāstīt ar izstādi "Queer as German Folk", kas par šo tēmu vēl nav pateikts 50 gadus pēc "Stounvelas dumpja"?

Klugbauere: "Stounvelas dumpi" mēs ņemam kā iemeslu, lai pastāstītu par kvīru kustības vēsturi Vācijā – bet mēs vēlamies arī izjautāt par šo vēsturi konstruējošajām aizkulisēm. Stounvela bija brīdis, kurā kaut kas mainījās, lai izlauztos uz āru. Bet šis lielais brīdis arī daudz ko apslēpj. Arī pirms un līdzās Stounvelai pastāvēja kvīru dzīve, un tāpat arī pretošanās un aktīvisms. To mēs vēlamies padarīt saredzamu, bet ne kā homogēni rakstītu vēsturi, kā tas pārsvarā tiek mēģināts. Mēs gribam to izstāstīt jaunā veidā – kā kustības vēsturi starmešu gaismā.

Bozolda: Mēs mēģinām radīt pārsteiguma momentus. Lai lietas tiktu saskatītas kombinācijā, kā par tām varbūt nekad līdz šim kopā nav domāts: piemēram, rietumvācu geju kustība un lesbiešu grupas baznīcās VDR; pirmais melno sieviešu tīklojums Vācijā astoņdesmitajos gados un transpersonu filmu festivāls šodien. Runa ir par konfliktu izcelšanu. Mēs gribam notvert dumpīgumu. Visu, kas devis un vēl aizvien dod lielākus vai mazākus grūdienus. Dot vārdu tiem, kurus parasti tikpat kā nesadzird.

Par kādām balsīm jūs runājat?

Bozolda: Svarīgs moments ir, ka mēs izveidojām ļoti spēcīgu DDR perspektīvu. Parasti tā visbiežāk tiek aplūkota kā speciāla sadaļa, vienkārši arī tāpēc, ka par rietumvācu aktīvismu ir daudz vairāk materiālu. Mēs savā stāstā centāties austrumvācu kvīru kustību nevis tikai pieminēt, bet gan dot tai pienācīgu telpu.

Klugbauere: Daudzi Stounvelas stāsti skaidri fokusējas uz geju kustību. Tai, protams, ir svarīga loma arī mūsu stāstā, taču mēs tajā centāties iekļaut vēl arī personas, perspektīvas un identitātes, kas parasti netiek pieminētas – People of Color kopienas, feministes, transpersonas un interseksuāļus.

Vai 1969. gada Stounvelas dumpis kā atbrīvošanās brīdis kvīru kustībai Vācijā ir tikpat

svarīgs kā Ziemeļamerikā?

Bozolda: Nozīmīgs tas bija arī Vācijā, bet pavisam citā veidā un ar lielu novilcināšanos. ASV tas tūlīt iedarbināja ko lielu, tur notika kaut kāda izlāde. Uz abām Vācijām tas atsaucās daudz vēlāk.

Klugbauere: Vācijā tikai 1979. gadā notika praida gājieni, kas tā arī skaidri tika nosaukti. Tie momenti, kam bija tāds lūzuma efekts kā Stounvelai ASV, Vācijā bija citi: Roza fon Praunheima filma, lesbiešu protesti sakarā ar Iceho "raganu prāvu" vai arī abortu diskusija. ASV bija cita veida konfrontācija, tā bija daudz ofensīvāka. Vācijā tas noritēja nedaudz intelektuālāk.

Kā radās ideja par izstādi "pēc pieprasījuma"?

Klugbauere: Mums bija svarīgi, lai izstāde ir vienkārši izrādāma, visdažādākajās vietās. Produkcijas izmaksas ir nelielas, jo mēs jau neizstādām oriģinālus. Tādā veidā mēs gribam kvīru kustības vēsturi padarīt pieejamu katram – un to mūsu lieliskie aģentūras chezweitz scenogrāfi ir īstenojuši patiesi lieliski. Kas man liekas ļoti aizraujoši – cilvēki izstādi uz vietas iekārto paši un tās elementus vienmēr var izvietot arī citādāk, veidot savas vienojošās līnijas starp notikumiem un sižetiem. Vienlaikus vietējām kopienām ir iespēja ierakstīt izstādē arī savu stāstu.

Bozolda: Scenogrāfija ir integrāla izstādes daļa, un aģentūra chezweitz šajā ziņā ir neticami kompetenta. Objektīvi paši par sevi jau vēl nav izstāde, tie ir jāprezentē tādā veidā, kas rada noskaņu, pamattoni. Un uztvert šo raupjo toni, ko rada mūsu izvēlētie dokumenti un teksti, ietvert to tik vienotā nekautrībā – tā ir liela māksla.

Kā noritēja sadarbība ar Gētes institūtu?

Bozolda: Īsi sakot – tas bija sapnis. Jau pats fakts, ka tik svarīga institūcija ierosina veidot izstādi par kvīru kustības vēsturi, ir ievērojams cienīgs. Ka to var izstādīt visā pasaulē. Un šī nebūt nav kāda klusā kambarīti izdomāta koncepcija. Tas bija intensīvs šurp un turp, tur izveidojās īsta apmaiņa.

Klugbauere: Tā bija īsta debašu kultūra. Un debātes – tās mēs mīlam.

2019. gada maijs